Dosar nr. 1-25154831-05-21rji-05122025

Prima instanță: Judecătoria Cahul, sediul Central
Judecător: Leonid Turculeț

Curea de Apel Sud

D E C I Z I E
În numele Legii

19 februarie 2026 municipiul Cahul

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul,
în componența:
Președintele completului de judecată, judecător: Evgheni Bancov,
Judecătorii: Inga Gorlenco, Andrei Scripcenco,

A judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul declarat de către Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 18 noiembrie 2025, pronunțată în cauza, la plângerea condamnatului Muntean Nicolae împotriva Instituțiilor penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție,-

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar, Completul de judecată,-

C O N S T A T Ă :

În fapt.

La data de 04 noiembrie 2025 în adresa Judecătoriei Cahul a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Muntean Nicolae împotriva Instituțiilor Penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Potrivit plângerii, petentul s-a adresat cu prezenta plângere împotriva administrației Penitenciarului nr.5 Cahul, referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile sale garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Petentul susține că condițiile de detenție din Penitenciarul nr.5 Cahul nu corespund normelor și standardelor prevăzute de art. 3 din Convenție și jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, cauzând încălcarea drepturilor sale fundamentale.

Se arată că suprafața camerelor de detenție nu respectă normele stabilite pentru o persoană, iar în camere și toalete lipsește ventilația adecvată, fapt ce generează umiditate crescută și un microclimat insalubru. Totodată, în instituție există insecte parazitare și rozătoare. Petentul menționează, de asemenea, că instituția nu oferă în mod corespunzător servicii de igienă și condiții necesare pentru sănătatea deținuților. În instituție nu se oferă complet produsele alimentare, se distribuie câte 20-30 de grame de carne și pește în loc de cât este stabilit. Potrivit acestor circumstanțe, există o decizie a CSPI împotriva Republicii Moldova, prin care s-a stabilit finanțarea insuficientă. Nu se efectuează schimbarea lenjeriei de pat, din cele menționate mai sus reiese că situația în acest domeniu lasă mult de dorit. Aceasta este reflectat și în rapoartele Centrului pentru Drepturile Omului, în rapoartele instituțiilor naționale și internaționale de profil.

Pe baza celor expuse mai sus și având în vedere că a fost și este deținut în condiții care înjosesc demnitatea umană.

Solicită admiterea plângerii, constatarea faptului că drepturile sale au fost încălcate (art. 3 CEDO) pe toată perioada detenției sale. În baza art. 385 alin. (5) Cod de procedură penal, constatarea încălcării drepturilor privind condițiile de detenție garantate de art. 3 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, care prevede: reducerea pedepsei astfel - două zile de privare de libertate pentru o zi de arest preventiv și astfel să-i fie redusă pedeapsa ca despăgubire pentru încălcările comise împotriva sa.

Poziția instanței de fond.

Prin hotărârea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 18 noiembrie 2025 s-a admis plângerea condamnatului Muntean Nicolae *****. S-a constatat deținerea lui Muntean Nicolae ***** în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr.5 Cahul, pentru perioada 15.11.2024-18.11.2025, ceea ce constituie 369 zile. S-a obligat administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție în privința condamnatului în termen de până la 15 zile, cu informarea instanței de judecată despre măsurile întreprinse.

Solicitarea şi argumentele recursului.

La data de 19 noiembrie 2025 administrația Penitenciarului nr.5 Cahul a depus cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului și casarea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 18 noiembrie 2025, pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Muntean Nicolae privind aplicarea prevederilor art. 473^4 din Codul de procedură penală art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală.

În argumentarea poziției sale s-a indicat că, Penitenciarul nr.5 Cahul, consideră soluția emisă de judecătorul de instrucție pe cauza nr.2lji-298/2025 ca fiind neîntemeiată şi pasibilă casării. S-a indicat că, luând în considerare că în prezent nu sunt cunoscute circumstanțele pricinii, constatate de judecătorul de instrucție, probele pe care îşi întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe, motivele de fapt şi de drept în susținerea recursului vor fi expuse într-o cerere adăugătoare după recepționarea încheieri primei instanțe cît şi în cadrul examinării şedinţei de judecată.

Ulterior, la data de 15 decembrie 2025 administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul a depus un recurs suplimentar. În argumentarea recursului s-a indicat că, la admiterea plângerii instanța a luat în considerație, rapoartele Ombudsmanului privind instituțiile penitenciare, care au un caracter general şi nu se referă expres la pretențiile şi spața examinată.

Notează recurentul că, instanța nu a ținut cont de faptul că plângerea condamnatului nu întrunește condițiile prevăzute de Codul de procedură penală - ori acesta nu a solicitat înlăturarea condițiilor materiale contestate, iar conform art. 473^2 alin. (2) Cod de procedură penală „*Stingerea referitoare la condițiile de detenție menționate la alin. (1) trebuie să conțină datele privind perioada şi locul detenției, precum şi descrierea detaliată a condițiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile materiale contestate.”*.

Instanța nu a luat în considerație faptul că în cadrul examinării cererii deținutului s-a stabilit cu certitudine că acesta nu a fost deținut în condiții de supraaglomerare în cadrul Penitenciarului nr.5 Cahul, fiindu-i acordat spațiul necesar conform legislației execuționale.

Cu referire la starea sanitară a încăperilor de detenție, menționează că în art. 242[1] pct.5) şi 12) din Codul de executare sunt indicare expres obligațiunile deținuților şi anume: respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală şi colectivă în camera de deținere, respectarea indicațiilor medicului, precum, menținerea curățeniei în încăperile de detenție şi de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deșteptare şi efectuarea curățeniei în camera de detenție. Mai mult decât atât, potrivit prevederilor art. 234 alin. (3) din Codul de executare, condamnatul este obligat să execute munci neremunerate. Muncile neremunerate sunt lucrările de îngrijire şi amenajare a penitenciarului și a teritoriului, de îmbunătățire a condițiilor de trai și medico-sanitare de deținere.

La fel în cadrul examinării cererii în cadrul ședinței de judecată s-a stabilit cu certitudine că în Penitenciarul nr.5 Cahul, se efectuează dezinsecția şi deratizarea spațiilor de locuit, instanței fiind prezentate copiile contractelor încheiate între Penitenciarul nr.5 Cahul şi agenții economici care prestează serviciile date cît şi copiile facturilor privind prestarea serviciilor de dezinsecție şi deratizare.

De asemenea recurentul a indicat că, în cadrul examinării procesului de judecată stabilindu-se cu certitudine că în celulele în care a fost deținut condamnatul pătrundea lumina naturală şi acestea erau asigurate 24/24 ore cu lumină artificială, acestuia i-au fost eliberate soluții pentru menținerea curățeniei în celule, celulele erau asigurate cu apă, hrana este acordată de 3 ori pe zi, acesta are acces la bibliotecă şi acestuia i-a fost acordat spațiul locativ necesar prevăzut de legislația execuțională, necătând la aceasta instanța constatat încălcarea art. 3 CEDO în privința acestuia.

Reușind din cele expuse, consideră că judecătorul de instrucție a examinat în ansamblu formal cauza - în lipsa unei analize complete şi aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, şi sub toate aspectele împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucție bazată exclusiv pe alegațiile condamnatului şi concluziile formulate în rapoartele Ombudsmanului şi CPT-ului, potrivit cărora se prezintă concluzii generale referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr.5 Cahul nu relatează situația instituției penitenciare la momentul actual.

Termenul de declarare a recursului.

Potrivit art. 473[4] alin. (9) Cod de procedură penală, „*Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor bănești, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare*".

Din actele cauzei se constată că, încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central a fost pronunțată la data de 18 noiembrie 2025, cererea de recurs depusă de Administrația Penitenciarului nr.5 Cahul la data de 19 noiembrie 2025. Astfel, Completul de judecată reține că cererea de recurs a fost depusă cu respectarea termenului legal de atac.

Procedura de notificare a fost legal executată.

În corespundere cu prevederile art. 447 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală, *„(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.".*

Participanții au fost notificați despre data examinării cauzei și le-a fost oferit termen pentru depunerea referinței până la data de 05 ianuarie 2026. În termenul stabilit nimeni din participanți nu a prezentat careva referințe, astfel că instanța de recurs va verifica legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei.

Aprecierea instanței de recurs.

Studiind materialele dosarului, analizând încheierea primei instanțe în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Completul de judecată conchide asupra necesității respingerii recursului depus de Administrația Penitenciarului nr.5 Cahul ca fiind nefondat, cu menținerea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central din 18 noiembrie 2025, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) din Codul de procedură penală, „*pot fi atacate cu recurs: 4) alte hotărîri penale pentru care legea prevede această cale de atac*.".

Potrivit prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, *„(1) judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat.".*

În corespundere cu dispozițiile alin. (1) și (2) art. 448 Cod de procedură penală, „*(1) Judecînd recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror probe noi prezentate în instanţa de recurs. (2) Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.".*

Materialele cauzei atestă că prin Sentința ***** Muntean Nicolae a fost condamnat în baza *****, și i s-a aplicat pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 2 /doi/ ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Sentința nu este definitivă, cauza se află pe rol la Curtea de Apel. Începutul executării pedepsei: 13.11.2024, sfârșitul executării reale a pedepsei: 12.11.2026.

Potrivit Raportului prezentat de către administrația Penitenciarului nr.5 Cahul, Muntean Nicolae se deține în Penitenciarul nr. 5 din 15 noiembrie 2024 - pînă la data efectuării raportului adică 07 noiembrie 2025, în celulele nr. 34, 56. În perioada deținerii petentului în Penitenciarul nr. 5 Cahul standardele minime de întreținere a condamnaților au fost respectate și nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante. Motive din care a solicitat respingerea plângerii condamnatului referitor la constatarea condițiilor de detenție contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr.5 Cahul ca neîntemeiată.

Astfel în Penitenciarul nr. 5 Cahul față de care au fost înaintate pretenții, cet. Muntean Nicolae s-a deținut începând cu data de 15 noiembrie 2024 - până în prezent.

Notabil este faptul că, la aprecierea încălcării art. 3 CEDO nu pot fi luate în considerație doar criteriile principale cum ar fi: suprafața ce revine fiecărui deținut, condiții sanitare, dar și sistemul de canalizație, cantitatea și calitatea hranei, accesul la servici medicale, accesul permanent la apă pentru respectarea igienei personale, existența lingeriei de pat, a hainelor, care în majoritatea instituțiilor din sistemul penitenciar din R. Moldova nu ating un prag minim de suficiență.

În continuare instanța denotă că la constatarea condițiilor de detenție, urmează să se țină cont că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3 CEDO.

Evaluarea acestui nivel minim este prin natura lucrurilor, relativă, care depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele

cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18.01.978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

În acest sens au fost apreciate condiţiile de detenţie invocate de către autorul plângerii, coroborate cu poziția autorității instituţiei penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „*Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradantei*".

Potrivit raportului întocmit de membrii Consiliului pentru Prevenirea Torturii la data de 03 septembrie 2019 în rezultatul vizitei de monitorizare efectuată în ***Penitenciarul nr. 5 Cahul*** au constatat următoarele condiții de detenție: în majoritatea celulelor vizitate de către Consiliu, starea materială a celulelor este nesatisfăcătoare, cu aer greu, lenjerie în stare nesatisfăcătoare, veceul fiind situat imediat lângă paturile de dormit. Celulele necesită să fie reparate, unele celule sunt înguste. Celule au blocuri sanitare, accesul spre WC este neadaptat pentru persoanele în etate sau cu dizabilități locomotorii. Deținuții au acces la aerisirea naturală a celulei, deținuți de sine stătător pot închide sau deschide geamul din celulă. Lenjeria de pat este uscată în celulă sau pe o funie în curțile de plimbare. Accesul la baie este asigurat cel puțin o dată în săptămână, conform orarului instituției. Astfel, Consiliul în rezultatul vizitei a constatat mai multe deficiențe, inclusiv: condițiile materiale de detenție în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale și internaționale de detenție. La acest segment, se notează că deși Raportul Consiliul pentru prevenirea Torturii a fost realizat la 03 septembrie 2019, perioadă în care condamnatul nu era deținut în Penitenciarul nr. 5 Cahul, administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul nu a prezentat instanței de judecată probe care să dovedească ameliorarea dificultățile descrise în Raportul Consiliului pentru prevenirea torturii al vizitei în Penitenciarul nr. 5 Cahul pe parcursul anilor 2023 sau 2024 în care a fost deținut condamnatul.

Prin prisma rapoartelor întocmite de Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) în urma vizitelor efectuate în instituțiile penitenciare din Republica Moldova s-au constata condiții precare de detenție ce contravin art.3 CEDO și anume persistă problema spațiilor locative, s-a constatat că deținuții dispun de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m.p. prestabilită de art.225 alin.(4) Cod de executare și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra condamnaților. Celulele nu sunt dotate cu mobilier necesar pentru păstrarea lucrurilor persoanele. Baia era într-o stare insalubră și neamenajată. Deținuții nu sunt asigurați pe deplin cu plapume, saltele și lenjerie de pat. În cadrul penitenciarului există un deficit de personal de supraveghere, pază și escortă cît și insuficiență de personal medical.

În corespundere cu art. 225 Cod de executare, precum și Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, în punctul 464 stipulează că „*Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii.*".

În rezultatul vizitei a fost recomandat de a întreprinde măsuri privind adaptarea condițiilor de detenție, conform standardelor în vigoare, de a întreprinde măsuri de repartizare uniformă a persoanelor deținute în penitenciar cu respectarea standardului de cel puțin 4 m^2, de a asigura deținuții cu plapume, saltele și lenjerie de pat în conformitate cu Codul de executare și Statului executării pedepsei de către condamnaţi, de a întreprinde măsuri organizatorice privind separarea blocurilor sanitare, inclusiv în vederea asigurării intimității conform prevederilor art. 226 Cod de executare, de a întreprinde măsuri pentru întreținerea băii într-o stare sanitară adecvată și dotarea cabinelor de duș cu pare de duș.

Astfel, dificultățile cu care s-a confruntat petentul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 5 Cahul, au depășit nivelul de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 al Convenției, fiind suficiente pentru a constata încălcările admise în instituția penitenciară respectivă.

În acest context poziția Penitenciarul nr. 5 Cahul expusă în raport, privitor la condițiile igienice și sanitare de detenție ale petentului, reflectate în raport sunt lipsite de probe pertinente și concludente, motiv din care sunt apreciate critic, or Consiliului pentru Prevenirea Torturii indică la existența unor condiții materiale precare în Penitenciarul nr. 5 Cahul.

În ceea ce privește starea sanitaro-igienică din Penitenciarul nr. 5 Cahul, în raport s-a făcut trimitere la prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare cu agenții economici de profil, referindu-se la general, însă se reține că schimbările privitor la starea de igienă a celulelor nu este la nivel, situație prin care se atinge drepturile deținuților la integritatea și sănătatea personală.

În atare împrejurări, Completul de judecată reține că, instanța de fond justificat a constatat încălcarea art. 3 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului şi libertăților fundamentale precum și reieșind din deficiențele constatate în cadrul acestui penitenciar (supraaglomerarea, starea deplorabilă a celulelor sub aspectul mucegaiului și umidității, prezența insectelor parazitare, lipsa ventilației), lipsa posibilităților de a avea activități în aer liber, posibilitatea de a face baie doar odată pe săptămînă, aflare la plimbare doar o oră pe zi.

Astfel, Curtea a notat că, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare. Prin urmare, la analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată justificat a reținut prevederile art. 225 din Codul de Executarea, precum şi la Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, care în punctul 464 stipulează că „*Fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m.p., care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*”.

În sensul vizat fiind reținut pct. 30 din Raportul Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) din 13.12.2018 către Guvernul R Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05-11 iunie 2018, în câteva dintre penitenciarele din ţară, unde s-a subliniat că în instituţiile penitenciare, în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată, suprapopulate. Accesul la lumina naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

Subsecvent acestor constatări în coraport cu raportul prezentat de administrația Penitenciarului privitor la condiţiile de detenţie ale condamnatului, în lipsa unor probe pertinente şi concludente, au fost apreciate critic de instanța de fond, în condițiile în care rapoartele Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), din 13.12.2018, a Ombudsmanului, Amnesty Internaţional - Moldova indică la existenţa condiţiilor precare în penitenciarele din R. Moldova, inclusiv celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncţional, precum şi existenţa unor celule renovate recent din contul deţinuţilor. ***Or în cazul examinării unor astfel plângeri sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află ori s-a aflat persoana.***

Studiind raportul prezentat de administrația Penitenciarului nr.5-Cahul, Completul de judecată reține că, instanța a constatat numărul locurilor de cazare (paturi duble) amplasate în celulele în care s-a aflat petentul depășesc numărul de condamnați maxim admiși, ceia ce oferă credibilitate afirmațiilor condamnatului că s-a deținut în condiții de supraaglomerare. În plus, condamnatul s-a deținut marea majoritate a timpului în celulele indicate cu excepția unei perioade scurte de timp de plimbare zilnică în aer liber, conform graficului de efectuare a plimbărilor. Instituția penitenciară nu a combătut alegațiile deținutului condamnatului despre supraaglomerare, nu a prezentat datele cu privire la numărul persoanelor real deținute în celule.

Prezența paturilor ce exced numărul de deținuți admisibil conform cerinței de 4 m^2 de suprafață locativă pentru fiecare persoană privată de libertate (inclusiv spațiul ocupat de mobilier, dar nu cel ocupat de instalațiile sanitare) indică asupra faptului, că celulele urmează să găzduiască nu doar câte 3-4 persoane raportate de instituție, ceea ce presupune pentru persoanele private de libertate spații neigienice și extrem de mici, o lipsă constantă de intimitate (chiar și atunci când se folosesc utilitățile sanitare), tensiune crescută și, prin urmare, violență între persoanele private de libertate.

În acest sens instanța reiterează argumentele din raportul Ombudsmanului întocmit în rezultatul vizitei la Penitenciarul nr.5 Cahul la 03.09.2019, făcând trimitere și la constatările Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat, că starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură și ținând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m^2 de spațiu locativ per deținut, și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul. Astfel, condițiile materiale de detenţie în tot penitenciarul nu corespund standardelor naționale şi internaționale de detenție, iar asigurarea cu personal medical a serviciului medical al Penitenciarului nr.5 este insuficientă, fapt ce influențează calitatea serviciilor medicale, dar şi realizarea dreptului la acces pentru deținuți. Conform raportului avocatului poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2020, condițiile materiale a persoanelor deținute în Penitenciarul nr. 5 Cahul au fost în general satisfăcătoare.

Completul de judecată reține că, raportul administrației Penitenciarului nr.5 Cahul așa cum a constatat și instanța de fond prezintă o evaluare general-abstractă a condițiilor de detenție, nu combate argumentele deținutului referitor la deținerea în condiții precare, cât și în lipsa altor dovezi se reține temeinicia plîngerii.

Instituția penitenciară a anexat imagini foto ale celulei în care s-a deținut petentul. Apreciind vizual aspectul celulei, instanța a constatat că condițiile fizice de detenție sunt necorespunzătoare, iar condamnatul este afectat de supraaglomerarea în celule. În același timp, instanța de fond a fost lipsită de posibilitatea de a aprecia obiectiv condițiile, starea tehnică și igienică a spațiului locativ și sanitar, dat fiind că imaginile foto cuprind doar o parte din celulă. În concluzie instanța de fond a reținut că, administrația Penitenciarului nr.5 Cahul nu a executat obligația sa de probațiune, motive din care detenția petentului în mediul supraaglomerat este suficientă pentru constatarea încălcării art. 3 CEDO.

Curtea Europeană a explicat că, atunci când există o dispută cu privire condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 al

Convenției. Statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Corespunzător, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012).

Conform art. 473^4 alin. (1)-(10) Cod de procedură penală, „ *(1) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părți, cît și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu. (2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, precum și de perioada în care condamnatul a fost deținut în condițiile contestate. (3) În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. (4) În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. (5) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. (5^1) În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, instanţa de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare. (6) În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă. (7) Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin. (4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. (8) Dacă nu se constată încălcări ale prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în cadrul executării pedepsei, instanţa de judecată dispune respingerea plîngerii. (9) Încheierea adoptată în condiţiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părţi, în termen de 15 zile de la data pronunţării, prin intermediul instanţei de fond. În cazul încasării mijloacelor băneşti, încheierea instanţei de judecată se execută în condiţiile prevăzute de Codul de executare. (10) Pedeapsa redusă în condiţiile alin. (4) constituie pedeapsă efectiv executată*.”.

Dispozițiile art. 473[3] alin. (2) Cod de procedură penală prevăd: „*Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare*”.

La constatarea condițiilor de detenţie, instanţa va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3 CEDO, or la caz petentul executând pedeapsa în Penitenciarul nr.5 Cahul, a fost deținut în condiții precare, reieșind din deficiențele constatate în cadrul acestui penitenciar (supraaglomerarea, starea deplorabilă a celulelor sub aspectul mucegaiului și umidității, prezența insectelor parazitare, lipsa ventilației), lipsa posibilităților de a avea activități în aer liber, posibilitatea de a face baie doar odată pe săptămînă, aflare la plimbare doar o oră pe zi.

În contextul celor statuate la caz prin care s-au adeverit pretențiile petentului, instanța a reținut ca fiind constatată deținerea condamnatului Muntean Nicolae, în condiții contrare art.3 CEDO în Penitenciarul nr.5 Cahul pentru perioada 15 noiembrie 2024 până la 18 noiembrie 2025, ceea ce constituie 369 zile, urmând ca reducerea pedepsei să fie aplicată la rămânerea sentinței definitive și executorii.

Notoriu este faptul administrația Penitenciarului nr.5 Cahul nu a prezentat probe, precum că deținutul a fost asigurat cu minimul general pentru trai în perioada detenției sale în instituția penitenciarului, în pofida constatărilor CtEDO că anumite condiţii de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m^2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005,§ 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2005,§ 120-121).

Or, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că având în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare (cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94). Atunci ***când sunt evaluate condiţiile de detenţie, trebuie luate în consideraţie efectele cumulative ale acestor condiţii, precum şi durata detenţiei*** (Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).

Având în vedere cele expuse, Completul de judecată reține ca neîntemeiate argumentele invocate în cererea de recurs declarată de administrația Penitenciarului nr.5 Cahul, motiv pentru care consideră necesar respingerea acesteia, cu menținerea încheierii judecătorului de instrucție din 18 noiembrie 2025.

Călăuzindu-se de prevederile art. 447-449 alin. (1) lit. a) Cod de procedură penală, Completul de judecată, -

D E C I D E :

Se respinge ca nefondat recursul declarat de Administrația Penitenciarului nr. 5 Cahul.

Se menține încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central din 18 noiembrie 2025, pronunțată în cauza, la plângerea condamnatului Muntean Nicolae împotriva Instituțiilor penitenciare a Republicii Moldova referitoare la condițiile de detenție.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător **Evgheni Bancov**

Judecătorii **Inga Gorlenco**

Andrei Scripcenco